

apv

1951

BIRŽELIS

NR. 6

1951 BIRŽELIS Nr. 6

Redaguoja
PRANAS NAUJOKAITIS
Leidžia
LIETUVIŲ KULTŪROS
INSTITUTAS

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, P. O. Box 22, Montello Station, Brockton 68, Mass.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 59 So. 3rd St., Brooklyn 11, N. Y.

BAISUSIS BIRŽELIS

Mūsų Tėvynėje birželio mėnuo yra vienas gražiausių mėnesių. Tada visi medžiai soduose, krūmuose ir miškuose pilnai jau yra apsidengę savo žaliu lapų apdaru. Javai laukuose žaliuoja. Rugiai jūruoja ir žydi. O koks puikus pievų žydėjimas! Jau ir šienapiūtė ateina. Visur šilta ir gera...

Tačiau šitas gražusis metų mėnesis netolimoje mūsų istorijoje yra atnešęs labai skaudžių įvykių. Štai, 1940 metais birželio viduryje bolševikų tankai pasipylė Lietuvos keliais ir atėmė Lietuvai laisvę. O dar po metų — 1941 m. birželio viduryje — bolševikai pradėjo planingą lietuvių tautos naikinimą. Kelios dešimtys tūkstančių geriausių lietuvių tada buvo suimti ir sugrūdus į prekinis vagonus, užkaltais langais ir durimis, išvežta į tolimas Rusijos dykumas sunkiesiems darbams ir mirčiai. Dėl to yra atsiradęs baisiojo birželio vardas.

Tas lietuvių tautos naikinimas, prasidėjęs prieš dešimtį metų, ir dabar tebėra tęsiamas. Jis kas kartą darosi baisesnis ir žiauresnis. Prisimindami šitas lietuvių tautos nelaimes, gyvendami laisvuose kraštuose, gerai įsidėmėkime savo pareigas. Pirmoji pareiga yra išlikti geru lietuviu, gerai pažinti savo tautos praeitį, jos ypatumus, mylėti visa, kas lietuviška, ir tinkamai pasiruošti ateities darbams. Tai šitoki yra mums prieinami kovos būdai dėl savo tautos išlikimo. Kovą dėl lietuviybės išlaikymo pradėkime nuo savęs!

Viršelis ir kiti piešiniai — dail. P. Osmolskio.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, P. O. Box 22, Brockton 68, Mass., Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. June 1951, Vol. 2, No. 6. *Subscription:* \$3.00 yearly. Outside U. S. A. — \$3.50 yearly. Single copy 30c.

Entered as second-class matter at the post office at Brockton, Mass.

POSTMASTER: PLEASE SEND FORM 3578 P. O. BOX 22, BROCKTON 68, MASS.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

TAUTOS ISTORIJA

V. JONIKAS

Tautos istorija brangi,
Skaitau tave iš naujo;
Sušvinta, vos atidengi,
Drąsa, valia ir kraujas.

Karalius Mindaugas, antai,
Didingai viešpatauja,
O jo galybės pamatai —
Mintis, valia ir kraujas.

Vytenis su Gediminu
Budėti nepaliauja,
Sutramdo lenkus, germanus
Valia, mintis ir kraujas.

Kęstučio, Algirdo kariams
Nebaisios priešų gaujos,
Mongolų antplūdį atrems
Valia, ugnis ir kraujas.

Ateina Vytautas drąsus,
Kryme ginklus skalauja,
Paklupdo priešus jau visus
Valia, drąsa ir kraujas.

Per amžius taip, lig šios dienos,
Kietoj kovoj iš naujo,
Lietuviui laisvę dovanos
Drąsa, valia ir kraujas!

DOBILĖLIAI

JONAS RŪTENIS

Žydi dobilėliai,
Kepurėlės rausvos.
Saulės spindulėlis
Dobilėlių klausos.

Kalba dobilėliai,
Klausia nusiminę,
Ar sugriš dieneelės
Laisvos mūs tėvynei...

Žydi dobilėliai,
Ir žydės linksmučiai,
Tik tegul tėvynėj
Laisvi vėjai pučia!...

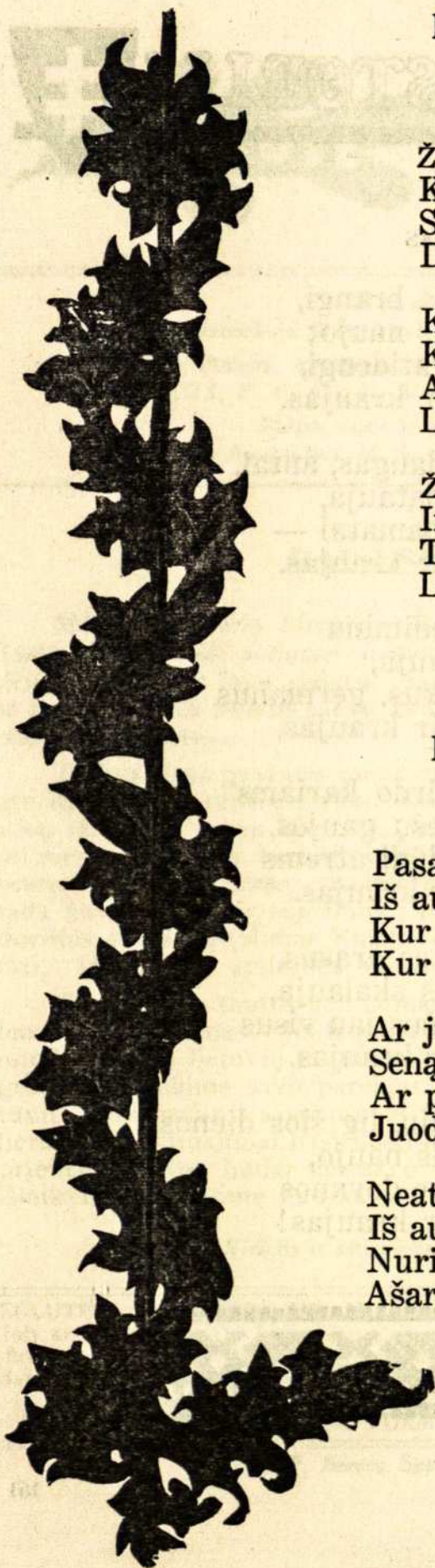
DEBESĖLIAI

STASYS DŽIUGAS

Pasakykit, debesėliai,
Iš aukštos mėlynės,
Kur jūs gimėt, kur jūs augot,
Kur jūsų tėvynė?

Ar jūs turit motinėle,
Senąjį tėvelį?
Ar pažįstat jūs mėlynėj
Juodąjį vargelį?

Neatsakė debesėliai
Iš aukštos padangės —
Nuriedėjo man per skruostus
Ašarėlės brangios...

BITELĖS

DANUTĖ LIPCIOTĖ

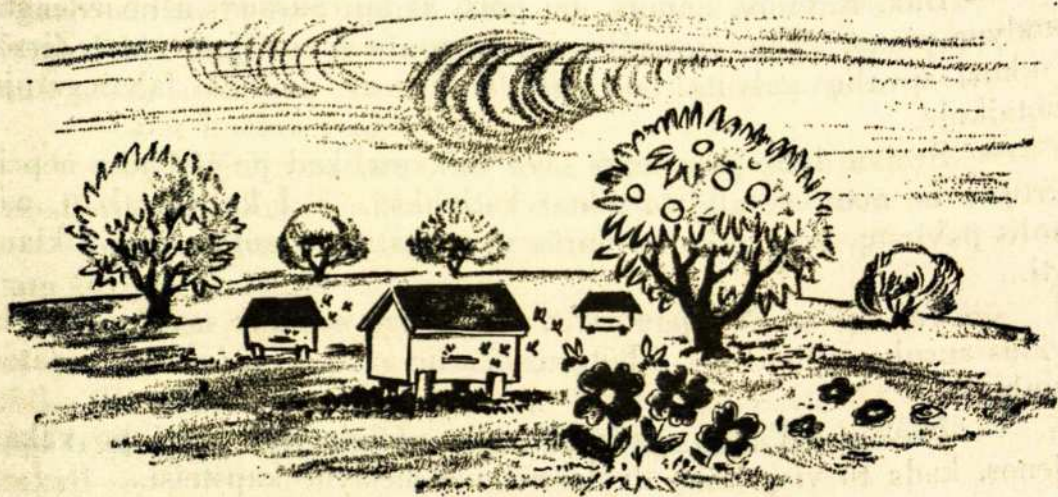
Kai iš ryto saulė langan pasibeldžia,
Girdžiu, obelaitėj bitutės jau meldžias,
Dulkeles žiedelių kibirėlin šluoja.
Avily nulipdė gelsvo aukso korį.

Tranas tik be darbo, tingi ir ėdrus,
Bitėms darbininkėms vargo bus, oi bus...
Bet jų karalienė atlaidi tikrai,
Tinginiui lepūnui čia savi namai.

Ten lėlytės miega, ten duonelė rūgsta,
O saldaus medučio niekam nepritrūksta:
Kibirėlių šimtas, gal ne vienas, du,
O juoda duonelė su medum — gardu.

Iš vaško nulieta žvakelė šviesi,
Ji mena tėvynę, nors kažkur esi.
Ir liepoms pakvimpa krūmokšniai menki,
Kai josios tik vardą maldelėj tari...

Laistau aš darželį, gėleles raviu,
Kad pražystų bitėms daug kvapių žiedų,
Kad saulutėj gaustų švelnus dūzgesys,
Kad pilnas vis būtų auksinis korys.

VYT. TAMULAITIS

11. Rytui išaušus

Juodas debesis, pakibęs rytų danguje, nepasitraukė tekančiai saulei iš kelio. Aušros spinduliai, taip skaisčiai sužibę anapus miško, įsmigo į rūstų debesų tamsumą ir daugiau nebepasirodė. Miško sargo trobelės langai, užsidegę auksinės aušros ugnimi, staiga užtemo. Nykūs, ilgi šešėliai vėl lindo iš tamsių kerčių, lipo ant langų ir durų, nešdami liūdnos ir tamsios dienos nykumą.

— Tai štai ko sulaukiau po ilgos nakties! Vėl saulės nematysiu! Kad juos šimtas pelių sukramtytų, tuos debesis, — ištarė garsiai katinukas, suraukęs antakius. Paskui piktai švystelėjo uodega ir dar kartą pasižiūrėjo pro langą. Jokios prošvaistės nebuvo matyti. Juodasis debesis katinuko akyse prarijo ir tą siaurą dangaus mėlynumą, kuris dar bolavo šviesdamas horizonto tolybėje.

— Ateis diena, lyg į bačką su dugnu, — vėl ištarė katinukas, piktą žvilgsnį įsmeigęs į debesis. — Nėra jokio noro pelinėti. Kur aš po darbo ūsus pasišildysiu? Ko gero dar ir ant uodegos lietaus lašas užkris...

— Būk, Rainiuk, namie. Jei nori, aš tau parodysiu neuždengtą puodynę pieno. Ten, virtuvėje, ant lango... — tarė jam musė Zirzė, atsukusi apvalią galvutę nuo durų rankenos. Ji buvo labai geroje nuotaikoje.

— Sveika duok patarimus savo vaikams, kad jie išrūgose nepri-gertų, o ne man, — atkirto piktas katinukas. — Į ką, pagaliau, pasaulis pavirstų, jei rimti ir padorūs vyrai katinai pradėtų musių klau-syti...

— Tai ką, ar aš nepadori?... — suzirzė musė ir savo galvą tris sykius apsuko aplink, lyg ji būtų uždėta ne ant jos pečių, o ant adatos smaigalio.

— Niekas dėl tavo padorumo čia nesiginčija, ypač po vakar dienos, kada tu visą laiką dvokiančiame mėšlyne kapsteisi...

— Nepakeisi mano nuomonės ir gyvenimo būdo, meldžiamasis, — sušuko drąsiai musė Zirzė. — Aš sakiau savo vaikams ir tau pasakyti: nėra nieko puikesnio už mėslyną. Ypač, kai ten šilta ir puvsiais kvepia...

— Ir kol tu pati puvsiu pavirsi, — pridėjo katinukas, nurydamas negerą seilę kažko apkartusioje gerklėje.

— Žiūrėkit tik, koks jis šiandien pasišiaušęs, — pasipūtė Zirzė ir dėl visa ko nuskrido nuo žemos durų rankenos ant lubų. Iš ten ji daug drąsesniu balsu vėl prabilo: — Ar tik ne tas vakarykščias svečias tau galvą apsuko. Tas svirplys muzikantas. Visą naktį plepėjo niekus ir grojo, kad nė užmigti negalėjau. Vos tik sudėsiu blakstienas, kaip staiga sučirps savo smuiku, lyg stogą nukelti norėdamas.

— Užčiaupk tu tą nešvarią išrūgų srėbtuvę, tu neišmanėle! — sušuko katinukas jau pažaliavusiomis iš pykčio akimis. — Tai pats padoriausias vyras, kurį savo gyvenime sutikau. Ir tavo laimė dabar, kad taip aukštai palubėje kiurksai. Vienu uodegos mostu nupūčiau tavo kvailą galvą nuo pečių.

— Taigi, taigi... Mano laimei tavo uodega per trumpa lubas pasiekti. Ir ne tau visi kampai iššlavinėti, kur mano giminė randa poilsį ir taiką... — zirzė musė, bėginėdama aprūkusi lubų kraštu.

— Palauk tu, neprastaburne močiute, — kalbėjo Rainiukas, — anksčiau ar vėliau reikės tau atsakyti. Jei ne aš, tai voras ten aukštai palubėje savo tinkle parodys tau, ką reiškia gyventi...

— Nežinai nė tu, Raini, kokia mirtimi mirsi, — tarė musė visai rimtai ir atsistojo ant paties lubų krašto. Valandėlę ramiai susimąčiusi ji žiūrėjo žemyn. Paskui atsikosėjo, lyg ką svarbaus besiruošdama pasakyti. Pasikrapštė vieną ir antrą ausį, mostelėjo pirmutinėmis kojomis, lyg tikrindama, ar gerai guminės kojų paduškėlės limpa prie lubų.

— Žinai, Rainiuk, tu vis dėlto esi padorus vyras, — pagaliau ištarė saldžiu balseliu musė Zirzė. — Aš nė kiek nepykstu, kad mane voro tinklu gązdinai ir vienu savo uodegos mostu norėjai mano galvą nuo pečių numušti. Tu taip tik pasakei, bet nepadarai.

— Bet būčiau padaręs...

— Nei būtum padaręs, nei ką... Nes tu esi pats padoriausias vyras iš visos apylinkės. Ne mano vienos tokia nuomonė, o visų...

— O kas tie visi? — nusišypsojo Rainiukas, ir kažko lyg geriau jam širdyje pasidarė.

— Buvo užvakar didelis susirinkimas. Buvo daug šimtų. Ką aš sakau: šimtų! Buvo tūkstančiai. Ir visi tik apie tave kalbėjo. Sako, Rainiukas gražus. Sako, jis labai mandagus. O koks jis drąsus ir narsus. Dar garbingas ir išmintingas. Visa tai liepė tau pasakyti —

— Tai ko tu taip ilgai tylėjai? Būtuva gal nė nesusibarę šį rytą.

— Tai niekis. Susibarėva ir vėl galima susitaikyti. Juk po tuo pačiu stogu, ne po svetimu, gyvenava... Taigi, kaip sakiau, iš kiekvieno lūpų tik pagyrimai tau plaukė.

— Na, ir kas iš to? — iškėlė išdidžiai savo uodegą Rainiukas.

— Palauk, greit viskas paaiškės. Tas susirinkimas, — kalbėjo musė Zirzė labai rimtai, — nutarė įsteigti komitetą silpniesiems gelbėti. Pats žinai, kad visokių nenaudėlių pilnas pasaulis. Turi, pagaliau, būti kas nors, kas tuos nenaudėlius tvarko ir į kalėjimą sukiša.

— Tai gal mane į to komiteto sekretorius pakviesti tu esi įgalio-ta? — neiškentė Rainiukas nepaklausęs.

— Ne į sekretorius, o į pirmininkus, — sušuko musė. — Toks vyras kaip tu ir dar su tokia ilga uodega tik pirmininkauti turi. O koki puikūs tavo ūsai! Ir ilgi, ir net raityti, kaip tikro bajoro. Tai jei sutinki, tuoj lėksiu apskelbti visiems, kad tu silpnųjų gelbėjimo komiteto pirmininkas.

— O kas bus sekretorius? — paklausė ūsus papūtęs Rainiukas.

— Nebus sekretoriaus... Kam jo reikia, — tarė musė.

— Ar nebus nė vicepirmininko?

— Nebus nė jo. Nė revizijos komisijos. Tu tik vienas vaikš-čiosi iškėlęs uodegą ir draskysi voratinklius kiemo kampuose, kad vargšės silpnos muselės ten per savo kvailumą nepatektų. Taip nu-tarė visų kiemo šašlavynųusių susirinkimas. Sako, mums reikia tik vieno drąsaus ir energingo vyro, kuris su savo ilga uodega, kaip su kartimi, išbadytų iš kampų voratinklius. Tuoj mums musėms bū-tų kitas gyvenimas. Ir tik per vieną dieną tu išgelbėtum šitame kie-me apie keturis šimtus mūsų. Ar supranti, koki mielaširdingą dar-bą tu padarytum. Gautum net ir medalį už tai. Tik nežinau, iš ko-

kios medžiagos jį tau nulipdytume...

— Iš gaidžio skiauturės. O pelės uodega pririštumėt... — iškošė pro dantis katinukas taip supykęs, kad vos susivaldė nešokęs palubėn ir netėškęs tos mušpalaikės žemyn.

— Tavo vis dėlto esama gudrios, kad visa šita man pasakei palubėje sėdėdama, — pridėjo jis.

— Ar tu jau vėl pyksti, Rainiuk? — paklausė musė Zirzė nustebusi.

— Tu kvailos žiurkės nage, — suriko katinukas, ir jo akys išsiplėtė taip aštriai degdamos, kad Zirzė tuojau įsmuko į plyšį ir tik ten išdrįso klausytis, ką Rainiukas jai atsakė.

— O aš maniau, kad ten žmonių susirinkimas buvo, — kalbėjo Rainiukas. — O jei ne žmonių, tai kitų padorių sutvėrimų, pavyzdžiui, kačių ar paukščių. O čia ji pliurpia apie nešvarias muses. Nesulauksit! Aš, mat, eisiu ir krapštysiu savo padoria uodega kam pus, kad įsidrąsinusios musės visiems į akis lįstų. Tu, kūtvėla Zirze, vistiek atsakysi už tokį mano garbės įžeidimą. Ar tai tik tam aš tinku! Aš katinas Rainis, kurio tėvas rūsyje vienu smūgiu paguldė devynias žiurkes. Tai būta narsuolio! Tu nemanyk, kad ir aš murkdamas tik apie rūkytus lašinius svajoju. Apie kovas ir laukus, tamsias naktis, pilnas nuotykių ir baisių dalykų. Bet ne tau tai suprasti! O dabar nė žodžio nenoriu iš tavęs išgirsti. Tu lėk sau į mėslyną ir rauskis ten puvėsiuose. Į pirmininkus neinu. Taip ir pasakyk visoms musėms ir musinams. Baigta. Mano žodis, kaip kirvio smūgis. Neatšauksiu pasakyto.

Rainiukas užsoko ant krosnies, o musė pasislėpė tamsiame plyšyje. Valandėlę buvo tylu, lyg po tikro barnio.

— Rainiuk, ar svirplys muzikantas iškeliavo? — nedrąsiai atsiliepė tarakonas, kasydamas savo rudą, storą pilvą plyšyje. — Taip norėčiau išgirsti dar kokią nors istoriją...

— Taigi, kad jis būtų čia. Man ir akys prašvistų, — atsakė Rainiukas.

— Diena, atrodo, bus lietinga, ir kiaurai permirks jo gražusis frakas.

— Ir smuiką jam sulis, — įsiterpė puoduko ąselė. — Gali net ir stygos nutrūkti sušlapusios...

— Gaila muzikanto, — ištarė svogūnų pynė. — Dar apklimps kur purvyne. Atrodo, visą dieną lis.

Staiga net žiobtelėjo visi iš nustebimo išgirdę svirplio muzikanto balsą užkrosnyje: — Nesijaudinkit, vyručiai. Aš geriau orą atspėju. Ne tik šiandien lis, bet ir rytoj per visą dieną. O ant muzikanto nė vienas lašas neužkris.

— Vaje, kas jums? — sušuko tarakonas, žvilgterėjęs į svirplį. — Ar jums kas gužą ant kaktos užsodino?

— Tai blogo oro ženklas, — atsakė ramiai svirplys. — Kai tik artėja blogas oras, tuojau man ant kaktos guzas iššoka. Vos tik rytą iškišau nosį pro durų plyšį, tuojau žinojau, kas bus per diena.

— Tai nė žodžio nesakęs pasislėpėte plyšyje ir tylėjote, — lyg priekaištaudamas kalbėjo katinukas.

— Norėjau nusnūsti bent valandžiukę, — tarė svirplys ištiesęs smakrą. — Juk ir muzikantui reikia poilsio. Tegu ir neilgam, ne pataluose. Kad tik kiek nors galvą gaunu padėti ant smuiko, ir man gana. Ne miegoti juk užgimiau pasaulyje, o groti ir smuikuoti, kiek vienam širdį raminti, nors ir man pačiam ją dažnai suskauda...

— Bet ką čia vargus skaičiuoti, yra kas juos skaičiuoja, — pasakė svirplys, pakėlęs smuiką, ir užtraukė savo mėgiamą dainelę:

Tegu lyja, darganoja,
Tegu vėjas pučia,
Man širdy saulutė šviečia,
Kai pasauly tuščia...

Nustos lijęs debesėlis,
Nustos pūtęs vėjas,
Ir per pievas, per žolynus
Eisiu aš kaip ejęs...

— Tai puiki dainelė, daug gražesnė už tą, kurią girdėjau paskutinį kartą jus grojant, — sušuko tarakonas, palikęs savo tamsų plyšį. — Man labiausiai patinka, kad jūs savo kūrinyje duodate vilties sulaukti ko nors gražesnio.

— Jis, kaip muzikos kritikas, tikrą tiesą sako, — pridūrė svingų pynė. — Ir aš imu tikėti, kad kada nors dar augsiu ir žaliuosiu darže.

— Aš, kai gerai išsimiegu, net ir menkam muzikos kūriniui parašau gerą recenziją, — pasakė išdidžiai tarakonas ir nustojo kasyti savo pilvą.

— O man visai vistiek. Jūs galite mane girti, galite ir peikti, bet smuiko iš savo rankų nepaleisiu. Su juo mane ir karstan įdėsite.

— Kam kalbėti apie karstą, — įsiterpė katinukas. — Dar ilgas gyvenimas prieš jūsų akis. Visa saulėta vasara! Pusę pasaulio apkeliausite, gal ir į Ameriką nuvažiuosite..

— Ne, Amerikon tai nevažiuosiu. Gumos kramtyti neišmoksiu. Verčiau į Jurbarką garlaivių plauksiu. Pažiūrėsiu, kaip ten besibagiančios vasaros naktimis žvejai žiobrius ant laužo kepa, kaip dangus Nemune mėlynuoja ir iš jo gelmių kyla giesmė, tokia nuostabi, kad širdis sutirpsta jos besiklausant. Gal ir aš pats, įkvėpimo gavęs, ką nors naujo sukursiu, kas ilgai ilgai skambės...

(Bus daugiau)

GRAŽINA — PIEVOS BALERINA

V. JONIKAS

Jau parskrido ir pragydo
Vyturiai, vyturiai!
Sužydėjo, sumirgėjo
Nuostabiai, nuostabiai.

Daug saulelės ant žolelės
Liūlia - liū, liūlia - liū!
Tai skrajosiu, tai lakiosiu
Drugeliu, drugeliu...

Nuo žiedelio prie žiedelio
Liūlia - liū, liūlia - liū!
Glamonėsiu, malonėsiu
Sparneliu, sparneliu...

Jau parskrido ir pragydo
Vyturiai, vyturiai!
Sučiulbėjo, suskambėjo
Įvairiai pagiriai.

DEGLOJI KIAULYTĖ

P. DZŪKĖ

Mane pažadino mažosios sesytės tylus verkšlenimas. O taip dar norisi miego, maloni šilta lovelė! Argi mano sesutė nejaučia to malonaus rytmečio miego saldumo, kuris man neleidžia atmerkti akių? Man net pyktis užliejo širdelę:

— Parėk! — manau sau, — nuvargsi ir užmigsi.

Tačiau ši nesiliauja verkšlenusi ir jau visai garsiai pradeda šaukti “mama”. Prisiminiau, kad mama man liepė prižiūrėti sesutę, nes ji pati turi daug darbo virtuvėje. Jai visi rytmetiniai namų ruošos darbai tenka padaryti. Ir mamytė bėga ir bėga, kaip ta skruzdėlytė, kurių taip daug yra sode prie eglaičių. Vėl mažoji verkšlendamą šaukia “mama”. Tiesa, ji daugiau nieko dar ir nemoka ištarti be šio vienintelio brangiausio žodžio.

— Nusiramink, aš ateinu pas tave, ir mes abi pasisupsim, — raminu ją ir, pasikėlusi savo ilgus marškinėlius, kad neužkliūčiau, įlipu į sesutės lopšėlį.

Sesutė tuoj pralinksmedėjo ir nustojo verkusi. Linksmi supomės abi, kol saldus miegas užmerkė mūsų akis.

Nežinau, ar ilgai taip miegojau, bet šit, lyg pro sapną, pajutau tėtės ranką, kuri glostė ant lopšio krašto nusvirusią mano galvelę. Sesutė patogiai miegojo ant savo prieglavėlio, ir tėtė jos nejudino. Nutvėriau tėtės ranką ir nenorėjau paleisti: tokia ji man buvo miela ir brangi — ta pūslėta nuo darbo ranka...

— Aš nenoriu miego, tėtė, aprenk mane. Aš noriu eiti su tavimi, — prašiau tikrai nuoširdžiai.

— Gera, tu gera mergaitė, ir aš tau noriu kai ką gražaus parodyti. Eikš, greit apsirenkime!

Kai apsirengėm, apsivijau rankytėmis tėtės kaklą, ir jis mane išsinešė per kiemą tvartų link.

— Šią nakt degloji parsivedė dvylika paršelių. Ar nori juos pamatyti? — kalbėjo tėtė su manimi artėdamas prie tvartų.

— Labai, labai noriu, — šaukiau ir iš nekantrumo pradėjau spardyti kojytėmis.

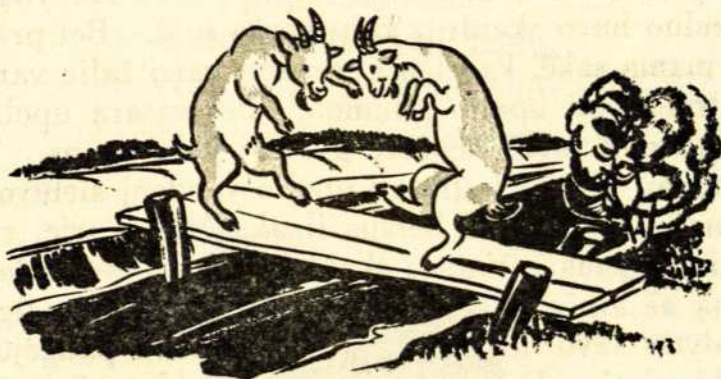
Kai įėjom į tvartą, degloji ramiai gulėjo ant šono ir kriuksėdama maitino visą dvyliką mažų deglių paršelių. O Dieve, kokie jie visi buvo mažučiuikai ir gražučiuikai. Iš džiaugsmo plojau rankytėmis ir negalėjau nė žodžio ištarti. Tėtė buvo patenkintas ir juokės į mane žiūrėdamas.

DU OŽIUKAI

ZIG. GAVELIS

Du ožiukai susitiko
Ant lieptelio per upelį.
— Duok man kelią! — viens suriko.
Kits atsakė: — Bėk į šalį!

Barės, ginčijosi, grasė,
Ir muštynės prasidėjo:
Vienas kitą badė drąsiai —
Abu upen nuriedėjo.

— Jei būsi gera mergaitė, prižiūrėsi sesutę, klausysi mamos, tai vieną paršiuką tau atiduosiu, — kalbėjo linksmi tėtė.

— Būsiu gera, žinoma, būsiu! — šaukiau šokinėdama iš džiaugsmo, kaip pavasarį laukan išleistas ėriukas.

— Na, tai pasirink! — tarė tėtė.

Pasirink, kad gudrus, iš tokios krūvos! Visi maži, visi gražūs, visi maloniai kriuksi... Mano akys, pagaliau, sustojo ties beveik visai juoda kiaulyte, kuri ant kakliuko turėjo du baltus lopelius. Jos pilviukas buvo deglas, o snukelis baltas, kaip piene praustas. Tai buvo tikrai žavi kiaulytė! Jau norėjau ją pasiimti ir neštis, bet tėtė sudraudė. Ką padarysi? Tik prašiau tėtę, kad po pusryčių leistų vėl ateiti jos pažiūrėti.

Kai sugrįžom į trobą, visi jau sėdėjo už pusryčių stalo. Mažoji sesutė sukinėjosi pastatyta stovynėje ir tiesė rankutes. Mama prie plytos šeimynai pjaustė lašinius. Aš kaip šaudyklė šokau prie jos ir,

įsikibusi į sijoną, čiauškJėjau apie savo didįjį šio ryto džiaugsmą. Ma-
ma žiūrėjo į mane, ir malonus šypsnis pražydo jos lūpose. O kokia
tuomet buvo graži mano mama! Nuo plytos šilumos jos veidas buvo
įraudęs, ir akys atrodė dar tamsesnės. Bet kokios jos buvo meilios
ir rūpestingos, kai žiūrėjo į mane! Tai buvo mano mamytė, gražiaus-
ia ir brangiausia iš visų namiškių!

— Na, paleisk tu, mano šnekuti, — tarė mama, švelniai mane
atstumdama nuo savęs: — Matai, kad neturiu laiko. Eik pas tėtę ir
valgyk pusryčius, išalkai.

Aš visada sėdėdavau gale stalo su tėte ir valgiau su juo iš vieno
dubenėlio. Tai man buvo didelė garbė. Sesutė buvo dar maža, ir
ją mama penėdavo su mažu šaukšteliu. Ji viena ir už stalo dar ne-
mokėjo sėdėti.

Praslinko daug gražių, nerūpestingų dienų. Mūsų beržynas ža-
liavo lyg koks didelis miškas. Ošdavo, šlamėdavo medžiai, pavasa-
rio vėjo supami. Kartais jų ošimas baugino mane, o kartais ramino
ir guodė, kaip motinos dainuojama lopšinė. Per beržyną tekėjo upe-
lis, kurio vanduo buvo skaidrus kaip beržo sula. Bet prie jo aš bijo-
jau eiti, nes mama sakė, kad ten gyvenanti baisi žalia varlė, kuri ma-
žus vaikus įtraukianti upelio gilumon. Bet vasarą upelis beveik iš-
džiūdavo, ir tuomet varlė išeidavo gyventi į durpynus. Tada jau be
baimės galėdavau žiūrėti į stiklinį upelio vandenį sietuvoje, pamatyti
ten save, dangaus mėlynę ir beržus ilgakasių, kurie, rodos, norėjo
ištrinkti savo žaliąsias garbanas skaidriame upelio vandenyje...

Tą dieną aš atbėgau beržynan ne tiek upeliu pasigrozėti, kiek
pasirinkti žolytės savo degliukei, kuri jau buvo paūgėjusi ir atrodė
visai graži kiaulytė. Prisirinkusi pilną sterblytę žolių, kaip jauna
stirniukė, šokinėdama nuo balaitės prie balaitės, atsidūriau pievelėje,
kur buvo pririšta kiaulė ir kur prieš saulutę šildėsi mano degliukė su
kitoms dviem kiaulytėms. Kiti paršeliai jau buvo seniai parduoti
arba suvalgyti. Degliukė jau buvo prie manęs labai prijunkusi. Ji
iš tolo man meiliai kriuksėdavo.

— Čiuk, čiuk, — šaukiau degliukę. — Gerai, kad atbėgi pasi-
tikti — gausi dovanėlių! Štai, žiūrėk, kokios jaunos žolytės atnešiau.

Degliukė maloniai kriuktelėjo ir pradėjo čiauškinti dantukais
jaunučius žliūgių lapelius.

— Na, ėsk greičiau, eisim abi palakstyti. O tu, tinginėle, per-
daug miegi. Aš jau aplaksčiau visą kiemą, vištas palesinau, sesutę
užmigdžiau, visą beržyną išbraidžiau tau žolytės beieškodama. O
kokia šalta rasa, mano kojytės sušalo, — vis kalbėjau, kol degliukė
godžiai sotinosi skania žolele. Ji kriuksėjo ir snukučiu vis paliesda-
vo mano basas kojytes, lyg atsidėkodama man.

Jau buvo vidurvasaris. Beržyno upelis tiek išdžiūvo, kad galė-
jau jį lengvai perbristi, o piktoji varlė jau seniai buvo iškeliaavusi į

DRAUGAI

STASYS DŽIUGAS

Per pievelę, per laukus
Bėga zuikis toks vikrus.
Jei nebėgtų nuo manęs,
Kviesčiau jį į vardines.

Nuo šakelės ant šakos
Voveraitė paršokuos.
Šaukia, moja jai vaikai:
Kodėl mūs neaplankai?

Tu, lapute, tu puiki,
Ko į paprūdę leki?
Nemėginki vogt žąsų,
Nes ir aš gudrus esu!

savo durpynus. Mano degliukė atrodė jau tikra kiaulė. Negailėjau jai nieko: nei burokų lapų, nei pienių, nei dobilų žiedelių. Aš norėjau, kad ji dar greičiau augtų. Man kai kada atrodė, kad jos augimas sustojo. O vis dėlto ji buvo tik kiaulė. Jos snukutis buvo apsinešęs purvu, nes ji kniso žemę. Ir kam jai reikalinga knisti tą žemę, aš niekaip negalėjau suprasti. Tiesa, basom kojytėm po purvyną pabraidyti ir aš mėgau, bet jau su nosimi maišyti purvą, tai ne!

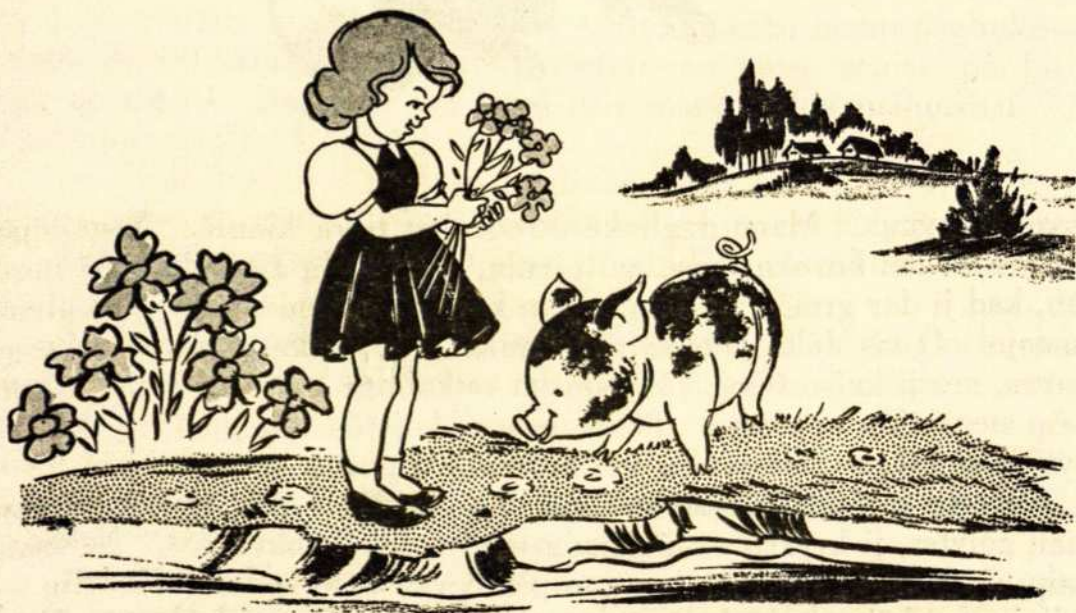
Kartą turėjau saugoti sesutę. Abi žaidėme gražiai: aš jai skyniau gėlytes, ji krykštavo iš džiaugsmo ir plojo rankytėmis. Nežinau, kaip aš nusižiopsojau, kad sesutė pati viena beieškodama žiedelių — o ji jau mokėjo paeiti kelis žingsnelius — pateko į dilgėlyną. Neži-

nau, kuriai iš mūsų labiau skaudėjo: ar man nuo mamos rykštės, ar jai nuo susidilginimo. Mama pasiėmė verkiančią sesutę, o aš nukiūtinau į pūdymą pas savo kiaulytę. Jai guodžiausi, kaip bemokėdama, o ji savo kriuksėjimu lyg ramino mane. Laukuose man pasidarė tikrai gera. Bitutės dūzgė dobilėlių žieduose. Aukštai padangėje trililiavo vyturėliai.

Saulutė jau buvo kitoje dangaus pusėje, ir lino žiedas merkė savo melsvas akis, kai aš, išgirdusi savo tėtės žingsnius, prabudau. Mano buvo užmigta prie riebaus mano degliukės šono. O ji, turbūt, iš tingumo, taip pat išgulėjo ramiai, kol aš miegojau.

Praėjo vasara. Mano degliukė atsidūrė tvarte, ir aš ją mažiau pradėjau belankyti. Lauke kaukė pikti vėjai. Kartais bijojau ir nosį laukan iškišti ir per dienas sėdėjau šiltoje troboje. Paskui užėjo šalta ir gili žiema. Išalkę vilkai pradėjo siausti mūsų apylinkėje. Vieną naktį budri tėtės ausis išgirdo šunies cypimą ir kiaulių žviegimą. Jis tuojau nuskubėjo į tvartą. Ten buvo vilko įsilaužta... Tiesa, vilkas gyvas neišėjo, bet ir mano degliukę teko pribaugti...

Po to niekur daugiau neteko matyti deglių kiaulių, nes mano tėtė ir kaimynai pradėjo auginti baltus riestanosius jorkšyrus. Tik po daugelio metų šit tokius deglius pamačiau čia, Amerikoje. Jų ganės baisi daugybė, ir iš tolo visi buvo panašūs į mano vaikystės draugę degliukę. Tačiau nė vienas jų man ne tik meiliai nekriuktelėjo, bet net bėgo nuo manęs, kaip girios šernai. Supratau, kad ne tokios deglės braidė po mano tėviškės bulvienojus. Jos niekada nematė mano gražiosios Dzūkijos kalnelių, už smėlį geltonesnių rugių laukų ir už dangų mėlynėsio lubino žiedo...

MARIJA RAMŪNIENĖ

Pabaiga

D. Šeštadienis

Po budėjimo miegojau iki pietų. Valgėme obuolių sriubos — ir tai tik mes vaikai. O mama su močiute nuo D. Ketvirtadienio sausai pasninkauja, tik du kartu į dieną tegerdamos arbatos su duonute. Bet mums vaikams liepia valgyti: mes turime augti!

— Būkite klusnūs ir geručiai — tai bus jūsų pasninkas, — sako mums mamytė.

Namai kvepia kepsniais ir pyragais. Visas butas net žvilga. Be močiutės pagalbos mamytė tikrai nespėtų taip greitai ir gražiai apsiuošti. Tėvelis taip pat šiandien neina į įstaigą dirbti ir padeda mamytei. Mes juokiamės, kai jis, mamos priejuoste apsijuosęs, sėdi virtuvėje ir, didįjį tešlos dubenį pasidėjęs ant kelių, suka kiaušinius. Jis vis mamos klausia: „Ar jau?“ O mama atsako pažiūrėjusi: „Dar ne!“ Ir man būtų įdomu žiūrėti, kaip mama viską ruošia. Norėčiau jai padėti. Ypač mane traukia margučių dažymas ir marginimas. Juliukas didžiujasi, kad jis daug padeda. Man rodos, kad jis daugiau smaližauja, negu padeda. Bet tegu. Norėjau jam atsakyti, kad mano budėjimas prie Dievulio yra pats svarbiausias darbas, bet atsiminiau, kad didžiutis negražu, ir nutylėjau. Pasakiau, kad aš padėsiu mamytei padengti velykinį stalą.

Bebudint prie Dievulio, man daug gražių minčių ir pasiryžimų kyla. Pats Jėzulis, dabar paguldytas karste, man atrodo toks artimas ir toks geras. Aš kalbuosi su juo atviriau net negu su mamyte. Aš jam galiu viską, viską pasakyti...

Prašiau taip pat dėdei Petrui „proto“. Močiutė labai gera, bet ji tos „prūsės“ nemylė, kurią dėdė Petras žada iš ano krašto, kur jis mokslus eina, grįždamas parsivežti. Močiutė verkia apie ją kalbėdama. Man gaila močiutės, bet gaila ir tos „prūsės“. Jei dėdė Petras ją čia atsiveš, o močiutė jos nemylės, jai bloga bus čia. Geriau, kad dėdė Petras ją ten paliktų, kur jos namai, o pats grįžtų vienas pas mus.

Dvyliktą valandą nakties Prisikėlimas Bazilikoje. Varpai gaudžia linksmai. Linksma ir man! Atbula žengdama, metu Jėzuliui po kojų gėlių žiedus. Orkestras groja Aleliują. Tą džiaugsmo giesmę gieda ir visi žmonės. Šventoriuje dar pučia šaltas vėjas. Jis plevėna, kaspinus ir mūsų nuometus. Tris kartus einame aplink bažnyčią. Vėjas užpučia nešamas žvakes, bet širdyje yra taip gera ir džiugu. „Kėlės Kristus, mirtis krito“ — žmonių giesmei pritaria Bazilikos mūrai ir šventoriaus medžių žalsvi pumpurai...

Velykų Sekmadienis

Koks skaidrus ir šviesus rytas! Juk mirtį nugalėjęs Kristus dabar žvelgia iš dangaus į saulės spindulių auksinamą žemę! Man taip gera ir linksma! Pažvelgiu pro langą — ten žmonių minios grįžta gatvėmis iš Vytauto, Jėzuitų ir Šv. Trejybės bažnyčių. Ir tėveliai tuojau pareis.

Dar kartą apžiūriu jau paruoštą Velykų stalą: ar viskas ten tvarkoje? Žiūriu — nėra Velykų Avinėlio. Ar tik Onutė nebus jį sudaužius (bet negaliu pykti). Bet ne! Jį Onutė tik penėjo šokoladu. Vėl Avinėlį pastačiau į stalo vidurį, ant suželdintų miežių kalvelės. Ant stalo stovinčių baltųjų hiacintų kvapas maišosi su pyragų ir kepsnių kvapu. Čia ir kumpis, ir paršiukas, ir kalakutas, ir margučiai ir pyragai: vieni aukšti, kiti žemučiai ir keturkampiai, lyg ką tik suakėti javų rėžiai tėviškėje, kiti vėl apvalūs. O tortai papuošti rožėmis bei vaisiais — jau į juos bežiūrint savaime burna drėksta. Jei ne močiutės dovanos iš kaimo, jokių būdų nebūtume taip turtingai pasiruošę Velykų stalą...

Štai, ir tėveliai su močiute jau namie. Mama stato ant stalo ryšulėlį su šventintom gėrybėm. Mano jau ir kavos išvirta, Juliukas aprenktas, Onutė net nauju kaspinu padabinta. Mamytė šypsos į mane žiūrėdama. Staiga skambutis...

— Dievulėliau, Petreli, nujautė mano širdis, — kalba močiutė dėdės Petro glėbyje.

— Daktaras, daktaras! — visi tik džiaugiasi, sveikina, linki laimės. O visokiems klausinėjimas nėra nė galo. O jis tik šypsos ir stengiasi į visų klausimus atsakyti. Aš vis žiūriu, kur gi ta "prūsė". Ar tikrai Dievulis dėdei "davė proto"?...

Pagaliau mama sodina visus prie stalo. Atsistoję bendrai kalbame poteries. Pirmiausiai mamytė visus apdalina šventintu margučiu, gabalėliu pyrago, trupučiu mėsos ir druskos žiupsneliu. Sako: atsiga-vėjimui.

Einam muštynių margučiais. Dėdė Petras sumušė visų margučius, o jo margutis liko sveikas. Jis papasakojo, kaip kitados visų piemenų margučius sumušdavęs: savąjį laikydavęs kietai suspaudęs ir vis laikydavęs į kito kiaušinio šoną arba storąjį jo galą...

Dėdė daug valgo ir vis giria:

— Tik tu, mamyte, moki taip skaniai pagaminti valgius: ir kumpį, ir dešras, ir sūrius, ir net duoną. O kad taip vokiečiai pamatytų mūsų Velykų stalą, jie išsižiotų iš nustebimo...

— Tai ten jau negrįši, vaikeli? — pagaliau nedrąsiai paklausia močiutė.

— Negrįšiu, mama. Baigiau studijas ir viską pabaigiau. Žinai, mama, tavo paskutinis laiškas mane labai sujaudino... Tikėjimas ir tautybė labai dideli dalykai.

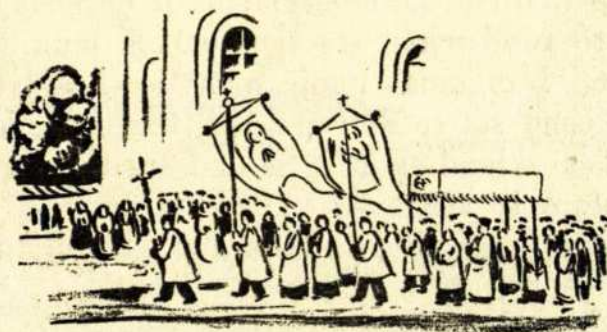
Dėdė greitai atsikėlė nuo stalo ir išėjo į kitą kambarį. Pakilome ir mes. Kai rinkome nuo stalo vartotas lėkštes (valgiai visą laiką lieka ant stalo), mačiau močiutę šluostantis akis...

Juliukas niekur neatsitraukė nuo dėdės. Vis jo klausinėja ko nors. Pagaliau užkliudė lagaminus. Dėdė vieną jų įnešė į kambarį. Dovanos! Močiutei šilko skarelė ir rožančius, tėtei — trys storos knygos, mamytei — elektrinis kavinukas, Juliukui — traukinys, kuris užtaisytas pats važiuoja, Onutei — lėlė, kuri guldoma užmerkia akis, o paspausta

verkia, o man — visas mokinio reikmenų rinkinys ir plunksnakotis, rašantis be rašalo.

— Dabar, Aliute, nebedarysi daugiau rašalo dėmių sąsiuvinį, — sako man juokdamasis dėdė.

O koks geras dėdė! Ir visi tokie geri! O kad taip visada būtų Velykos! Ne, Velykos visada būti negali: reikia eiti į mokyklą, reikia dirbti, bet geri visi gali būti ir po Velykų. Aš taip noriu būti visada gera. Noriu, kad visiems būtų gera... Atsimenu Magdutę. Ji neturi nei dėdės, nei močiutės, nei tėvelio. Ji tik iš savo mamos tegavo naujus batukus, nes senieji jau buvo visai nudėvėti. Tuoju einu pas Magdutę ir jai nunešiu dovanų savo didįjį šokoladinį zuikį, o jos broliukui paprašysiu, kad mamytė man leistų nunešti manąjį pyragą — tą šokoladinį su baltom tulpėm. Jų mamytė niekada neiškepa saldumynų. Noriu jiems padaryti džiaugsmo... Ir man bus gera, gera...

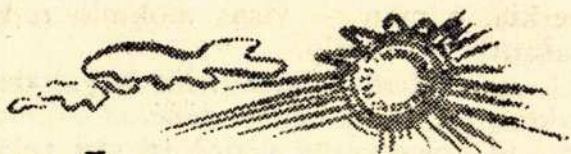
TIK DIEVULIS ŽINO

D. MICKUTĖ – MITKIENĖ

Tik Dievulis žino,
Kas yr mūsų tėvynėj.
Tik Dievulis mato,
Ką ten griaua, stato...

Tik Dievulis girdi
Plakant mūsų širdį.
Ir Jisai supranta
Mūsų skausmą šventą.

Tik Jis vienas gali
Gelbėt mūsų šalį...
Tad maldaukim Jo mes
Tos didžios malonės.

PO TĖVYNĖS *DANGUMI*

SKLANDYMAS LIETUVOS PAJŪRYJE

A. BENDORIUS

Kai drąsieji lietuviai lakūnai Darius ir Girėnas paprastu lėktuvu perskrido Atlanto vandenyną, tai ir Lietuvos jaunimas labai susidomėjo skraidymu. Daugumas puolė mokytis skraidyti. Tačiau tikrą lėktuvą lakūnas išmoksta valdyti greičiau ir geriau, jeigu jis jau anksčiau yra skraidęs sklandytuvu. Sklandytuvas yra toks lėktuvas, kuris neturi motoro ir yra visai paprastas, nesudėtingas. Jaunuolis net pats paprastais staliaus įrankiais gali sklandytuvą pasidaryti iš lentelių ir pagalių.

Tačiau toks lėktuvas pats nepakyla į orą. Jį reikia ištempti į viršų. Paprasčiausias ištempimo būdas yra šis: lakūnas atsisėda į sklandytuvą — ant mažos sėdynės, diržu prisirišęs prie atramos; kojas uždeda ant skersinio judamojo pagalio, kuriuo sklandytuvą sukinėjamas į šonus; kaire ranka laikosi už sparno atramos, o dešinėj laiko kitą pagalį, vadinamąją vairolazdę; ją traukiant į save, kylama aukštyn, o stumiant nuo savęs, sklandytuvą neria žemyn; lakūnui pasiruošus, vienas vyras užpakaly sklandytuvo atsisėda ant žemės, kojomis įsirėžia į žemę ir stipriai laiko sklandytuvą už uodegos, keli kiti (6-8) vyrai užkabina už sklandytuvo nosyje esančio kablio dvi lypę su guma supintą virvę ir ima ją tempti; kai jau virvė gerai įsi-tempia (o tai įvyksta per kelias sekundes), laikantis sklandytuvą vyras staiga jį paleidžia; sklandytuvą gauna greitį ir atatinamai vairuojamas ima kilti aukštyn. Lakūnas turi gerai žiūrėti, kad jo “paukštis” būtų paklusnus ir kad laimingai nutūptų. Jis turi žiūrėti, kad per daug nepatrauktų vairolazdės ir tuo būdu nepastatytų sklandytuvo statmenai aukštyn. Tada sklandytuvą nustoja greičio ir nesuvaldamas ima kristi žemyn.

Sklandymui gerai tinka tokia vieta, kur priešais aukštus stačius kalnelius yra didelė lyguma ar pieva. Patogiausia sklandyti, kai nuo tos lygumos pusės į kalnelių pusę pučia vėjas. Mat, sklandytuvą geriau kyla prieš vėją. Kartais sklandoma ir lygumose, bet tada

sklandytuvą ištempia į viršų motorinis lėktuvas arba tam tyčia įtaisytas vindas, kurį suka pritvirtintas automobilis.

Lietuvoje keliuose vietose buvo sklandoma. Tačiau geriausiai įrengta sklandymo mokykla buvo pajūrio smėlio kalneliuose prie Nidos. Ten gamtos sąlygos geriausiai tam reikalui tinka.

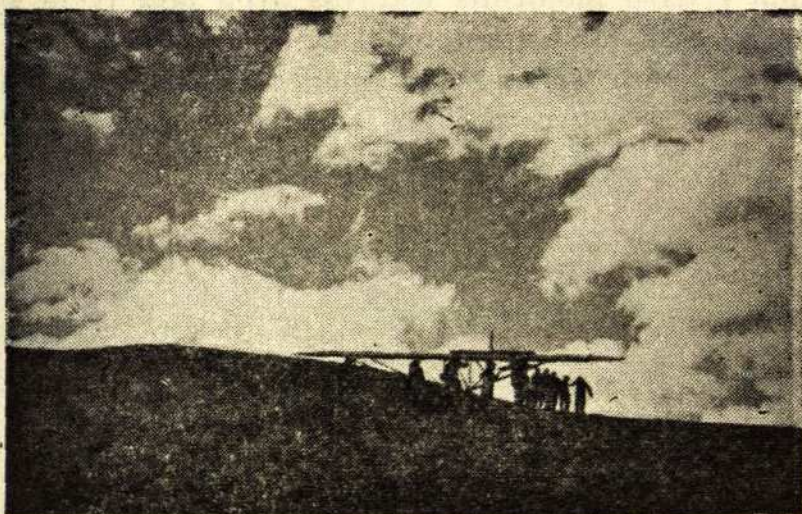

Gražioji Nidos vasarvietė Kuršių Užmaryje

“Ateities” klisė

Tarp Baltijos jūros ir Kuršių marių, į kurias įteka Nemunas, yra arti 100 kilometrų ilgumo ir apie 2 km. platumo kalnuota smėlio juosta, vadinamoji Kuršių Neringa. Lietuviai pamariečiai dar ją vadina Kuršių Užmariu, arba tiesiog Užmariu. Tame užmaryje yra aukšti, vėjo supustyti, smėlio kalneliai. Kai kurie jų turi net per 60 metrų aukštumo. Tų smėlio kalvų, kurios yra vadinamos kopomis, vakariniai šlaitai nuo Baltijos jūros yra lėkšti, o rytiniai — nuo Kuršių marių yra labai statūs. Kai pučia rytų vėjas, tai jis atsimušdamas į stačius šlaitus, staigiai kyla aukštyn. Tokiam vėjui pučiant, paleistas sklandytuvas lengvai kyla į viršų ir gali ore ilgai laikytis. Tos oro sąlygos ir išnaudojamos sklandymui.

Stačiausi pamario kopų šlaitai yra prie gražiosios vasarvietės Nidos, per 50 km į pietus nuo Klaipėdos (Pažiūrėti į Lietuvos žemėlapi!). Ten ir buvo įrengta sklandymo mokykla, kurioje oro erdves

SKLANDYTOJAI
NIDOS
SKLANDYMO
MCKYKLOJE

nugalėti mokėsi nemažas būrys lietuviško jaunimo. Iš jų vėliau išaugo ir garsių lakūnų.

Nidos sklandymo mokyklos mokytojas Gysas (dar visai jaunas vyrukas) 1937 metais, sklandytuvu pakilęs, išsilaikė nenusileidęs ore daugiau kaip 36 valandas ir tuo būdu jis pasiekė antrąją vietą pasaulyje sklandymo ilgumo varžybose. Kitas sklandytojas iš ten nuskrido sklandytuvu pro Klaipėdą net į Palangą.

Pasitaikydavo kai kam ir nukristi arba apsiversti. Bet kadangi po kojomis buvo minkštas smėlis, tai didesnių nelaimių nepasitaikė. Viena Kauno gimnazistė, dar neprityrusi sklandyti, iškilusi aukštai, per staigiai patraukė vairolazdę, ir sklandytuvą, pašokęs staiga aukštytyn, pakibo ore ir po kelių akymirkų, nustojęs greičio, švilpdamas pradėjo kristi žemyn. Tačiau ir šiuo atveju kritimas pasibaigė laimingai, nes sklandytuvą atsimušė į statų kopų kraštą ir kartu su smėliu nučiuožė žemyn į marias. Lakūnė tik sušlapo, kol pribėgę ją ištraukė iš vandens.

Prityrę sklandytojai puikiai valdo savo "paukštį". Mačiau, kaip Gysas, norėdamas nutūpti čia pat jo pasirinktoje vietoje, nusileisdavo visai žemai ir iškišęs basą koją pabraukdavo ją per smėlio pusnis. Smėlis padulkėdavo, ir sklandytuvą tępdavo ten, kur lakūnas norėjo.

* * *

Alepo mieste (Sirijoje) žmonių mylimiausias gyvulys yra avis. Ten ponios, eidamos pasivaikščioti, dažniausiai su savimi vedasi mažus aviniukus. To miesto gatvėse visuomet vaikštinėja būriai avių.

1949 metais suėjo 400 metų, kai pasirodė pirmieji mūsų naudojami pieštukai.

Ar žinote, kad 1949 metų visos šventės ir saulės užtekėjimo bei nusileidimo laikas visiškai atitiko 1938 metų švenčių ir saulės užtekėjimo ir nusileidimo laikui. Mokslininkai apskaičiuoja, kad tokis pasikartojimas gali būti tik vieną kartą per 50.000 metų.

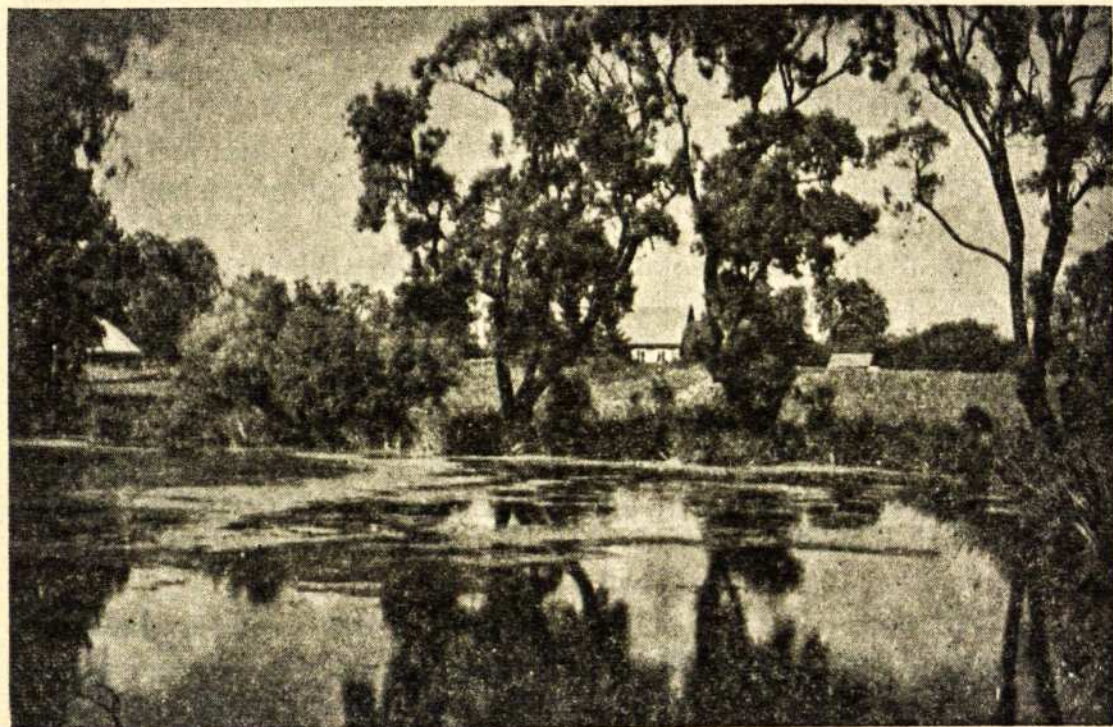
TĖVIŠKĖS NAMELIS

ZIG. GAVELIS

Menu tėviškės namelį
Ir sūpuokles po medžiu.
— Leisk, Dievuli, leisk sugrįžti, —
Rytą vakarą meldžiu.

Prie namelio aukštas kryžius
Skęsta vasarą žieduos.
Ten patirtą tyrą džiaugsmą
Kas šiandieną pavaduos?

Už namelio žydi sodas,
Dūzgia bitės aviliuos.
Ten praleistos vasarėlės
Visą amžių man žaliuos!..

Lietuviška sodyba vasarą.

“Ateities” klišė

Tokia buvo LIETUVA

VACLOVAS ČIZIŪNAS
KRYŽIUOČIAI

Fogelzango pilis. Lėtai ir tyliai teka Vyslos upė šiaurės vakarų kryptimi. Dešinysis jos krantas jau gaubiasi vakaro prieblanda. Besileidžiančios saulės spinduliai vos teapšviečia tik pačių aukščiausių medžių viršūnes. Iš paupio pievų ir pelkių kyla rūkas, skleidžiasi ir dengia mišką.

Priešingas, kairysis upės krantas žymiai aukštesnis už dešinįjį. Kranto šlaituose išsiskiria vienas gerokai aukštas, ažuolais apaugęs, kalnelis. Saulėleidžio šviesoje ažuolų viršūnės atrodo kaip kokios galingos pilies bokštai. Kalnelio šlaitai apaugę tankiais krūmais. Ir krūmuose, ir atokiau dunksančiame pušyne pamažu tylą paukščių balsai. Gamta lyg ruošiasi nakties poilsiui.

Kalnelyje girdėti neįprastas šioje apylinkėje trukšmas. Nemažas žmonių būrys, išsisklaidęs šlaituose ir kalnelio viršuje esančioje aikštelėje, ruošiasi nakvynei. Girdėti žmonių kalbėjimas, arklių prunkstimas, pritildytas juokas ir kirvių smūgiai. Kur-ne-kur įsižiebė laužai. Aplink juos spiečiasi vyrai. Jie vakarienįauja ir tiesiasi nakčiai guolius. Tik šlaituose nuo upės pusės lindo pasislėpę ginkluoti sargybiniai.

Po vienu storu ir išsišakojusiu ažuolu sėdi trys vyrai. Iš jų drabužių, ginklų ir laikysenos galima spręsti juos esant viso šio žmonių būrio vadais. Balti apsiaustai su išsiūtais juose juodais kryžiais dengia jų pečius. Tik ką baigę vakarienįauti ir atleidę gulti tarnus, patys tarp savęs pushalsiu kalbasi vokiškai.

— Žinote, broliai, aš jau šiandien nusprendžiau, kur pradėti naujos pilies statybą. Nėra reikalo mums ilgiau klaidžioti šios upės pakrantėmis — prabilo žilabarzdis, saulėje ir vėjo nugairinto rūstaus veido senis, kurį kiti vadino broliu Zigfridu.

— Sakyki gi, kur? Įdomu sužinoti, — atsiliepė rudabarzdis Rudolfas, ligi šiol mažai tedalyvavęs pokalbyje.

— Čia, šitame kalnelyje. Ar pastebėjai, broli Rudolfai, kokie šlaitai ir daubos skiria šį kalnelį nuo kitų paupio kalvų? Juk čia nedaug tereikia darbo, kad parengtume kalnelį pilies statybai.

— Hm... Aš kaip tik tai ir norėjau tau sakyti, kai prieš porą dienų jojome tolyn pavandeniui, — atsakė Rudolfas. — Man taip pat atrodo, kad kitos vietos neverta ieškoti.

— Vakare, saulei leidžiantis, stovėjau kalno šlaite ir žiūrėjau į rytus, — tęsė savo kalbą senasis Zigfridas. — Prieš mano akis tęsėsi begaliniai miškai anoje upės pusėje. Saulės spinduliai auksino tik pačias aukščiausias medžių viršūnes aname krante, o visa begalinė tolima mėlynavo, lengvo rūko dengiama, kaip ištisa bekraštė giria. Žinome, kad anoje pusėje, medžių tankmėje, slepiasi daugybė netikėtumų ir pavojų mums, Kristaus tikėjimo kariams. Gal ir dabar mus seka pagonių prūsų akys iš anapus upės?... Septintą dešimtį metų jau įpusėjau, daug pasaulio kraštų aplankiau bekeldamas ir bekeldamas, kol čia pagaliau atsidūriau. Brolis landmeisteris (Landmeisteris — vokiečių karių - vienuolių brolijos vyresnysis, krašto valdytojas) pavedė man ne tik surasti vietą piliai, bet ir jos statybai vadovauti. Dieve, padėk man ir mums visiems!

— Dieve, padėk mums! — pritarė abu jo klausytojai ir pamaldžiai persižegnojo.

— O kada išsirengsime į žygį prieš netikėlius? — paklausė jauniausiasis vyrų, brolis Heinrichas.

— Nežinau ir aš, broliai. Gal to dar nežino ir pats brolis landmeisteris. Juk mums reikia čia gerai įsistiprinti, o po to ateis laikas ir į žygį joti... Gal net ir netrukus. Tik mes jau nekartosime tų klaidų, kurių būta besikuriant mūsų ordinui Vengrijoje. Ten nebuvome gavę iš vengrų karaliaus rašto, kuriuo jis būtų patvirtinęs dalies savo žemių paskyrimą mums. Kas iš to išėjo, žinome: Vengrijos karalius, įtardamas mūsų ordiną kuriant savo nepriklausomą valstybę jo žemėse, išvijo mus iš ten. Kur tik kreipėmės, teisybės ieškodami, visur pralaimėjome. O kariauti su krikščionimis vengrais juk negalėjome!... Lenkų - mozūrų žemėse atsistosime tvirtesnėmis kojomis. Kunigaikštis Konradas davė mūsų ordino landmeisteriui raštą, kuriuo skiriama mums Niešavos pilis su gana plačiomis apylinkėmis. Bet kas ta Niešavos pilis? Varnos lizdas, palyginti su tuo, ką mes patys pasistatydinsime čia, o vėliau ir ten, rytuose... Ar ne taip, broliai?...

— Taip, broli Zigfridai! — sušuko Heinrichas. — O kad tik greičiau žygiuotume prieš tuos šėtono vaikus prūsų! Aš taip noriu išmėginti savo rankos miklumą ir kirčio taiklumą ant jų sprandų...

— Būk kantrus, Heinrichai. Ordinui reikalingos ir stiprios rankos, ir didelė patvara bei išmintis. Šį vakarą, žiūrėdamas į rytų plotus, aš pajutau savyje naujų jėgų randantis. Senas jau esu, bet mano dešinioji valdo kardą dar neblogiau, kaip prieš porą dešimčių metų. Žvelgdamas į begalines rytų girias, supratau, koks svarbus ir didelis uždavinys yra pavestas mums, pirmiesiems čia atvykusiems

ordino broliams. Atminkite mano žodžius: gal čia, o ne kur kitur, pasiseks sukurti Marijos Mergelės ordino valstybę!... Mūsų ordino broliai ir turtai išblaškyti įvairiose Europos šalyse, bet niekur mes nesame savo pačių žemėje. Jeruzalės ir visos Šventosios žemės netekę, visi riterių ordinai beveik neturi ko veikti. Tik mūsų — vokiečių Mergelės Marijos — ordinas gauna puikią progą čia parodyti krikščionių pasauliui savo jėgą ir ryžtingumą kovoje su paskutiniais pagonimis Europoje... Bet klausykite, broliai!... Juk tai lakštingalos balsas girdėti krūmuose!...

Visi trys kariai įsiklausė į vakaro tylą. Kalnelio šlaituose kas kart stipriau kilo lakštingalos giesmė ir plaukė ji nakties tyloje. Pirmiau tik vienas balsas, o toliau keli pakaitomis pynėsi į nenutraukiamą trililiavimą - suokimą, lyg visas oras būtų pripildytas dieviškai skambios ir švelnios muzikos.

— Tokios paukščių muzikos dar niekur negirdėjau, — tarė po valandėlės brolis Zigfridas. — Ką judu sakysite?

— Gražu... — iškošė pro dantis mažakalbis Rudolfas.

— Viešpatie, kaip gražus pasaulis net ir čia, pagonių krašte! Klausykitės! Juk ir iš anapus upės girdėti ta pati lakštingalų giesmė! — sušuko Heinrichas ir atsistojo, tartum norėdamas dar geriau girdėti.

Visi trys ilgai tylėjo klausydamiesi.

— Žinote, broliai, — pratarė Zigfridas: aš jau turiu ir vardą naujai piliai...

— Kokį vardą sugalvojai? — gyvai paklausė Heinrichas.

— Vogelsang (išstarti — Fogelzang) — paukščių giesmė. Juk ir dieną čia girdėjome nepaprastai gražų paukščių giedojimą. Vogel-sang! Argi negeras būtų pilies vardas?

— Taip, tikrai taip, — tyliai pritarė abu kiti riteriai ir vėl įsiklausė į lakštučių suokimą.

— Gana klausytis, broliai! — tarė Zigfridas. — Metas ir poilsui. Visa mūsų stovykla jau seniai miega. Tu, Heinrichai, eik sargybų patikrinti ir pakeisti. Po to ir pats snustelk. Rytoj palydėsi mane į Niešavą, kur kalbėsime su broliu landmeisteriu. O tu, broli Rudolfai, liksi čia ir vadovausi medžių kirtimo ir kitiems darbams. Pasimelskime dabar. Eik, broli Heinrichai, eik jau, seniai metas sargyboms keisti.

Heinrichas linktelėjo ir nužingsniavo šlaito link. Ten nakties migloje tebeplaukė lakštingalų giesmė ir buvo girdėti arklių prunkštimas. Paupio pievose retkarčiais sumekendavo perkūno oželis.

Prūsų nukariavimas. Karių - vienuolių ordinai (brolijos) kūrėsi tada, kai išvaduoję iš turkų Jeruzalę reikėjo ginti nuo turkų naujų puolimų ir saugoti kelius maldininkams, keliaujantiems į Šventąją

Žemę. Kai turkai vėl užėmė Jeruzalę ir visą Šventąją Žemę (Palestiną), ordinais ilgai kovojo su jais, bet jų nebeįveikė. Vokiečių Marijos Mergelės vardo ordinas, kaip ir kiti, ieškojo sau naujos vietos įsikurti. Turėdamas daug turtų (dovanotų žemių, dvarų ir pilių) daugelyje Europos šalių, ordinas mėgino kurtis Vengrijoje, kurios karalius buvo jį kvietęs kovai su pagonimis, puldinėjančiais Vengrijos pakraščius. Bet vokiečiams riteriams labiau rūpėjo įsikurti savo valstybę, negu kovoti dėl Vengrijos reikalų. Todėl Vengrijos karalius juos ir išvarė iš savo krašto.

Kaip tik tuo metu Mozūrų kunigaikštis Konradas pakvietė vokiečių Marijos Mergelės ordino vyresnybę atsiųsti dalį savo karių į pagalbą prieš prūsus. Kas toliau vyko, jau žinome iš riterių pasikalbėjimo prie Vyslos upės, ant aukšto kalnelio.

Ordino riteriai, į Prūsų pasienį atvykę 1230 metais, kitais metais jau pradėjo pulti lietuvių giminaičius prūsus. Kariavo jie jau Palestinoje išmėgintu būdu. Palengva stumdami gilyn į prūsų kraštą, jie statydinosi pilis ir jų artumoje kurdino iš Vokietijos atskviestuosius savo tautiečius. Naujieji gyventojai — kolonistai buvo pirmieji vokietybės daigai lietuviškose žemėse. Krikščionybė žengė kartu su vokiečių ordino nukariavimais. Prie pilių buvo statomos bažnyčios ir vienuolynai, o nukariauti prūsai buvo prievarta krikštijami.

Prūsams buvo sunku gintis nuo vokiečių ordino, nes jiems stigo vienybės: atskiri prūsų vadai - kunigaikščiai nesutarė tarp savęs ir kovojo paskirai, kaip kuris kovoti įstengė. Vienybės stoka ir menkesnis apsiginklavimas neleido prūsams laimėti kovos su ordinu, nors prūsams narsumo tikrai netrūko. O vokiečių ordinui į pagalbą nuolat plaukė minios karių iš visos Europos. Ypač daug pagalbos su-

laukdavo tais atvejais, kai popiežius paskelbdavo kryžiaus karą ir suteikdavo atlaikus žygiuojantiems kariauti krikščionims kariams.

Taip žingsnis po žingsnio vokiečių ordinas pavergė visą Prūsų žemę ir per 50 metų pasiekė Nemuną. Čia jis jau susidūrė su vieninga Lietuvos valstybe. Toliau norėdamas žygiuoti, ordinas jau turėjo kariauti žymiai sunkiau, negu pavergdamas prūsus. Lietuvių tautos branduolys, gyvenęs Nemuno ir Neries upyne, atlaikė ordino puolimus, o vakariniai lietuvių giminaičiai anapus Nemuno liko amžinoje vokiečių vergijoje.

Mozūrų kunigaikštis Konradas ir vyskupas Kristijonas neilgai tesidžiaugė ordino pagalba ir bičiulyste. Ordinas išsirūpino iš popiežiaus ir visų vokiečių valdovų pirmininko — *imperatoriaus*, kad jie pripažintų visus Prūsus ir dar ketinamus nukariauti kitus pagonių kraštus ordino valdžiai. Lenkai, pasikvietę į šį kraštą ordiną, įsigijo amžinai pavojingą priešą, su kuriuo ne kartą teko ir jiems patiems kariauti. Ir lenkai, kaip ir lietuviai, nekęsdami vokiečių ordino riterių, nevadino jų kitaip, kaip tik *kryžiuočiais* (dėl juodo kryžiaus baluose jų apsiaustuose).

DIDŽIAUSI PASAULIO KANALAI

Žmonės nesitenkina vien tik tais vandens keliais, kuriuos jiems yra padariusi pati žemė. Trumpindami kelią, jie išsikasa dirbtinius vandens kelius, jungiančius vieną su kita jūras arba upes. Tokių kanalų pasaulyje yra labai daug. Tačiau patys didžiausi yra du: Sueso kanalas ir Panamos kanalas.

Sueso kanalas eina Egipto žeme ir jungia Viduržemio jūrą su Raudonąja. Jis sutrumpina kelionę iš Europos į Indijos vandenyno kraštus ir į Australiją, nes laivams nereikia plaukti aplink Afriką. Jis turi 161 kilometrą ilgumo, 22 metrus platumo ir 8 metrus gilumo. Kanalas kasti pradėtas 1859 metais, o pabaigtas 1869 metais.

Panamos kanalas perkerta siauriausią Amerikos žemyno vietą ir eina per Panamos valstybę. Jis jungia Atlanto vandenyną su Ramiuoju. Laivams nereikia daryti labai ilgos kelionės aplink Pietų Ameriką. Jis turi 81 kilometrą ilgumo, 61 metrą platumo ir 14 metrų gilumo. Pradėtas kasti 1881 m., baigtas 1914 metais.

* * *

Aukščiausias Lietuvoj yra Čiupišio kalnas. Jis turi 339 metrus aukščio.

GIMTOSIOS *šalies* PASAKOS

ARTOJAS IR VERPĖJA

PATEIKĖ A. GIEDRIUS

Tai buvo labai seniai. Dar vyrai nė arti dirvos gerai nemokėjo, nei moters verpti, nei austi.

Vienas vyras jautį pasijungęs arė lauką, ir labai jam nesisekė. Ir šiaip ir taip kraipo žagrę, ir kelia, ir spaudžia, o vis arimas pasišiaušęs, sugriuvęs, nei šioks, nei toks. Ir prakaitas jam nuo kaktos varvėte varva.

Ėjo pro šalį toks senelis ir tarė:

— Padėk Dieve, artojai.

— Dėkui, dėkui, — smagiai atsakė žmogus.

— Matyt, sunkiai dirbi, — tarė vėl senelis, pasižiūrėjęs į artojo veidą.

— Sunkiai, — atsakė žmogus. — Nesiseka. Nemoku.

Senelis paėmė žagrę, iškėlė iš žemės, apžiūrėjo, apčiupinėjo visas dalis ir paaiškino žmogui, kaip ką nutaisyti, paskui vėl įrėmė į žemę ir pavarė jautį. Išvarė vagą — bemiel pažiūrėti, artojas tik šypsos ir džiaugias.

— Dabar mokėsi, — tarė senelis ir padavė žagrę.

Žmogus paėmė, aria — tarytum, kitos rankos, kita žagrė: vaga tiesi ir lygi, žemė dailiai sugulus, ir jautis smagiai traukia. Artojas džiaugias ir dėkoja seneliui, kad taip gerai pamokė.

Dar pasižiūrėjęs, kaip artojas smagiai aria, senelis nuėjo toliau.

Eidamas pro vienus namus, išgirdo beaudžiant, įėjo į vidų ir sako audėjai:

— Padėk Dieve, audėjėle.

— Dėkui, — atsakė audėja.

Senelis žiūri, kad ji netiek audžia, kiek gijas raišto ir nytis taiso, o šaudyklę ne šaute šauja, bet kište su viena ranka įkiša į žiomenis, o su kita pro kitą pusę ištraukia. Mato, kad ji nemoka gerai austi, nė staklių užsitaisyti.

Senelis priėjo artyn, pačiupinėjo nytį, skietą, pakoja, o paėmęs šaudyklę šaute šovė tarp žiomenų ir parodė, kaip spėriai galima paausti.

Audėja paėmė, pamėgino — ir jai ko puikiausiai eina, tarytum, ne tos staklės ir ne tos rankos. Dabar ji tik audžia ir dainuoja.

Po kelerių metų per tas pačias vietas ėjo vėl tas pats senelis, tik kitu pavidalu, kitais drabužiais. Radęs tą patį artoją dailiai beariant pasveikino ir paklausė:

— Kas tave, žmogau, taip dailiai arti išmokė?

— Ogi toks senelis, — atsakė artojas. — Anais metais ėjo pro šalį, man nesisekė, tai jis ir pamokė.

— Gera, žmogau. Tavo darbas visada bus našus. O kad ir sunkiai dirbsi, turėsi laiko ir pasilsėti.

Taip pasakęs nuėjo.

Įeina jis į tuos namus, kur audėja, pasveikina ją ir sako:

— Kas tave, moterėle, taip dailiai austi išmokė?

— Aš pati išmokau, kas mane mokys! — atkirto audėja.

Senelis pasižiūrėjo į ją ir tarė:

— Tai ausk ir darbuokis sau viena. Tiktai tu, moterėle, visada triūsi dirbsi ir niekada per savo darbus atilsio neturėsi.

Taip pasakęs senelis išėjo.

Ir nuo to sykio moterys visada ilgai dirba ir niekada savo darbų nepabaigia.

O tas senelis buvo Dievas.

MISLĖS

33. Anoj pusėj marių širmi žirgai žvengia, kitoj pusėj marių kamamos blizga.

34. Močios skrynia nepakeliama, tėvo juosta nesujuosinama, sūnaus žirgas nepagaunamas.

35. — Viengurgurkli, kur gurgurkluoji, viengurgūži, kur važiuoji?
— Praskustgalvi, kas tau rūpi?

36. Sidabrinis laukas be takų.

37. Vienas lieja, antras geria, trečias auga.

38. Mėlyna paklodė pilna baltų trupinių.

39. Laukas nematuotas, avys neskaitytos, piemuo raguotas.

40. Keturkojis ponas: akys kaip žarijos, ausys klusnios, kojos čiupnios; dieną pasakas seka, o naktį medžioti eina.

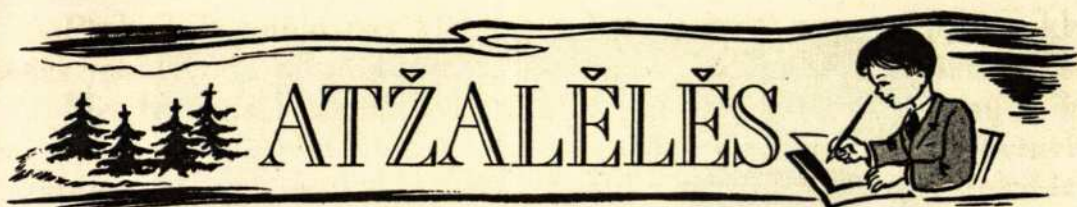
41. Kaba kabikas, žiūri žiūrikas; kad kabikas nekabėtų, ir žiūrikas nežiūrėtų.

42. Juoda kiaulė keliaudama kalnus ir kauburius stato.

Kiekvienas geras atsakymas — du taškai.

NR. 5 MISLIŲ IMINIMAI

23 Duona, 24 Šaukštas valgant, 25 Aguonos galvelė su sėklomis, 26 Už save vyresnį, 27 Varpas, 28 Medžio šerdis, 29 Kelias, 30 Aguona, 31 Knyga, 32 Patalynė, kai užvalkalus skalbia.

PAVASARIO SAPNAS

Jau saulutė leidžias,
Vakarėlį neša,
Jurgis ir Marytė
Miegužėlio prašo...

Jie sapnuoja Vilnių,
Jie sapnuoja Kauną,
Mato: tėviškėlį
Gandras lizdą krauna....

Pro miškus ir pievas
Teka Nemunėlis,
Ten aukštai padangėj
Gieda vyturėlis...

ILONA BUDNIKAITĖ, Amsterdam, N. Y.

KOVA DĖL LIETUVYBĖS

Atvažiavau į Ameriką tik lietuviškai melstis temokėdamas. Patekęs čia į anglišką mokyklą, pamažu buvau mokomas melstis ir angliškai. Tačiau išpažinties eidavau į lietuvišką bažnyčią. Kaip neseniai atvykusiam, katalikiškos angliškos mokyklos mokytoja man leisdavo tai daryti. Bet šį pavasarį buvo toks atsitikimas, kuris mane labai sujaudino. Dabar aš pasiryžau melstis tik lietuviškai.

Tą atsitikimą čia trumpai papasakosiu. Toje pat mokykloje mokėsi ir mano sesutė. Ji dar jaunesnė už mane ir šiais metais rengėsi prie pirmosios Komunijos. Prie lietuvių parapijos bažnyčios lietuviukų būrys buvo ruošiamas pirmosios Išpažinties lietuviškai. Ten ruošėsi ir mano sesutė. Apie tai sužinojęs, mūsų mokyklos viršininkas — klebonas pasakė, kad šitos mokyklos mokiniai turi pirmosios išpažinties ruoštis tik prie jo tvarkomos bažnyčios ir kad tą pasiruošimą ir išpažintį turi atlikti angliškai.

Ir po to įspėjimo tėtė manė, kad su klebonu pavyks geruoju susitarti.

Kryžkelėje stovįs Rūpintojėlis laimina Lietuvos laukus ir sodybas.

“Ateities” kliše

Tačiau vieną dieną parėjęs iš mokyklos, radau sesutę jau anksčiau grįžusią ir beverkiančią. Pasirodo, kad klebonas, atėjęs į jos klasę, ją išvarė ir pasakė:

— Jei rytoj eisi išpažinties lietuviškai, tai į mokyklą daugiau negali ateiti.

Netrukus iš darbo grįžo ir tėtė. Jam viską papasakojom. Jis pasakė:

— Mėginsiu su klebonu susitarti. Bet jei susitarti nepavyks, teks ieškotis kitos mokyklos. Dėl patogumų lietuviybės neišsižadėsime.

Paskui jis nuėjo pas kleboną. Bet susitarti nepavyko, nes klebonas jokių būdu nesutiko leisti pirmosios išpažinties eiti lietuviškai.

Mes turėjom iš tos mokyklos, kuri yra prie pat mūsų namų ir labai mums patogi, persikelti į kitą toliau esančią mokyklą — lietuvių parapijos laikomą mokyklą. Dabar mudu su sesute turime anksčiau keltis, tolokai eiti, pakęsti lietų, šaltį ar šilumą, bet žinome, kad tai atliekame kovodami dėl lietuviybės. Jeigu pirmiau man nebuvo kilęs klausimas, kaip melstis, tai dabar aš pasiryžau visada melstis tik lietuviškai.

Kai kurie mano draugai mėgino iš manęs pasijuokti, kad aš esąs mažiau išsilavinęs, kadangi nesugebu angliškai išpažinties atlikti ir angliškai melstis. Aš jiems atsakiau, kad angliškai eiti išpažinties ir svetima kalba melstis nereikia labai didelio mokslo. Tuos dalykus lengvai gali kiekvienas vaikas išmukti. Bet man atrodo, kad mažiau išsilavinę yra tie, kurie nežino, kada pradedama savo lietuviškumo išsižadėti. Man rodos, kad kalbėtis su Dievu geriausiai tinka savo kalba, o ne svetimąja. Jeigu jau švenčiausiems dalykams nevertosim savo kalbos, tai kitais atvejais jos dar lengviau galėsime atsižadėti.

Tą pirmąją gegužės mėnesio sekmadienį, kai mano sesutė priėjo pirmosios Išpažinties lietuviškai, mūsų namuose buvo tikra šventė. Po labai gražių pamaldų nuėjome nusifotografuoti. Pavalgę pietus, išvažiavom į botanikos sodą ir ten grožėjomės stebūklinga pavasario gamta, tuo puikiuoju žydėjimu, kuris būva tik vieną kartą metuose. Taip pat tik vieną kartą gyvenime būva pirmoji Komunija ir pirmoji Išpažintis. Tai lyg jaunystės pražydėjimas. Tai gražiausia gyvenimo diena. Ar galime ramia sąžine tą dieną svetima kalba su geruoju Dievuliu kalbėtis?...

Nuo tos dienos, kai pajutau pirmąją skriaudą dėl lietuviybės šitame laisvės krašte, pasiryžau visada kovoti dėl savo tautos reikalų...

GEDIMINAS NAUJOKAITIS, 11 metų, Brooklyn, N. Y.

ATSITIKIMAS PAS SENELE

Aš labai mėgau praleisti vasarą pas savo senele Lietuvos kaime. Daug gražių atsiminimų turiu iš tų laikų. Jų niekad neužmiršiu.

Čia noriu papasakoti vieną nelaimingą atsitikimą. Vieną karštą vasaros popietę aš su savo sesute ir senele sėdėjome sode, medžių pavėsyje. Senelė, pamačiusi, kad braškės labai išdžiūvusios, prašė jas palaistyti. Su sesute įbėgau į klėtį pasiimti kibirėlio. Radome tik vieną kibirėlį ir dėl jo susivaržėme. Aš pradėjau verkti, ir sesutė man kibirėlį atidavė. Aš tuojuo išbėgau prie tvenkinio, kuris buvo čia pat už sodo tvoros. Sesutė dar liko klėtyje ieškoti kito kibirėlio.

Tur būt, iš džiaugsmo, kad aš pirmoji galėsiu palaistyti braškes, labai neatsargiai šokau ant liepto, kuris buvo padėtas pakraštyje tvenkinio, ir paslydau. Nė nepajutau, kaip plumptelėjau į vandenį ir panirau. Mėginau kabintis į krantą, bet jis buvo status ir slidus. Laimė, kad tuo tarpu atbėgo sesutė. Ji tuoj šoko mane gelbėti. Bet ir ji dar buvo maža ir nestengė manęs ištraukti iš vandens. Ji ėmė šaukti senele. Bet kas toliau buvo, aš nežinau... Kaž kokia tamsa mane apsupo...

Atsibudau, lyg iš sunkaus miego. Aš buvau suvyniota į patalus ir gulėjau sode prieš saulutę. Visi aplinkui lakstė ir buvo labai išsigandę ir susirūpinę. Aš buvau beveik prigėrusi ir apalpusi. Kai atsigavau, visi džiaugėsi.

Nuo to laiko pasidariau atsargesnė. Kol gyvenau pas senele, prie to tvenkinio nė iš tolo neidavau.

MIRGA JASULYTĖ, 6 skyr., Worcester, Mass.

IŠDYKĖS PETRUKAS

Petrukas buvo išdykęs vaikas. Jis nelabai klausė nei tėvelių, nei mokytojų.

Vieną kartą jis, eidamas pro didelį kaimyno sodą, už tvoros pamatė obelį, pilną labai skanių obuolių. Petrukas net seilę rijo, žiūrėdamas į tuos obuolius.

— O kad taip rasčiau skylę, pro kurią galima būtų įlįsti į sodą, — tarė sau Petrukas ir ėmė rūpestingai ieškoti tvoroje plyšio.

Netrukus jis rado plyšį ir ėmė lįsti į sodą. Bet plyšys buvo per ankštas, ir Petrukas pasispendo. Tuo tarpu jis išgirdo žingsnius ir labai išsigando. Prieš jį stovėjo šeimininkas. Jis pažino išdykusį berniuką ir jam tarė:

— Bausti tavęs aš nebausiu, bet žinok, kad vogti yra labai negražu. Jei kada norėsi obuolių, gali tiesiai ateiti pro vartus ir manęs paprašyti.

Ir šeimininkas paleido Petruką, dar leidęs prisikrauti pilnus kešnius obuolių. Toks šėmininko gerumas labai sujaudino Petruką. Jis rauda iš gėdos ir nedrįso net akių pakelti į šeimininką.

Šito atsitikimo Petrukas ilgai neužmiršo. Nuo to laiko jis pasidarė visai geras ir pavyzdingas berniukas.

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS, 11 metų, Cleveland, O.

* * *

— Tėveli, ar brangiai mokėjai už tą bonkutę rašalo, kurią man vakar nupirkai?

— Ne, nebrangiai

— Tai ko mamytė taip pyksta, kad aš tą rašalą išpyliau ant staltiesės?

Atsakymai į praėjusiamė numeryje duotus uždavinius — “Skaičių mokslo įdomybės”

1. Parašyti skaičių dvylika rymišku skaitmenimi (XII) ir gulsčia linija padalinti jį lygiai ties viduriu: viršuje ir po linija gausime po septynis (VII).

$$\begin{array}{r} 2. \text{ Baniūtė padarė šitaip: } XX \\ - 22 \\ \hline 88 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ 3. \text{ } 100 = 99 - \\ 99 \end{array}$$

$$4. \text{ } 12111.$$

5. Iš skaičiaus 111333777, išbraukę penkis skaitmenis, gauname 1137. Jo skaitmenų suma lygi 12.

6. Už skaičių 666 pusantrų karto didesnis yra 999. Apverskime pirmąjį skaičių ir gausime antrąjį.

7. Keturi asmenys gauna po kiaušinį, o penktajam kiaušinis lieka pintinėje.

8. Į mišką ėjo tėvas, sūnus ir anūkas.

9. Ūkininkė atnešė parduoti 31 obuolį. Pažiūrėkime, ar taip: padalinkime 31 į dvi dalis ir gausime $15\frac{1}{2}$, pridėkime $\frac{1}{2} = 16$; taigi pirmajai pirkėjai ji pardavė 16 obuolių. Jai liko $31 - 16 = 15$. Padalinkime 15 į dvi dalis ir pridėkime pusę: $7\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 8$;

taigi antrajai pirkėjai ji pardavė 8 obuolius. Jai dar liko 7 obuoliai. Padalinkime 7 į dvi dalis ir pridėkime pusę: $3\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 4$; taigi trečiajai pirkėjai ji pardavė 4 obuolius. Jai dar liko 3 obuoliai. Padalinkime į dvi dalis ir pridėkime pusę: $1\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 2$; taigi ketvirtajai pirkėjai ji pardavė du obuolius. Jai dar liko vienas obuolys.

10. Skaičių 12345679 reikia dauginti: a) iš 9, b) iš 18, c) iš 27, d) iš 36, e) iš 45, f) iš 54, g) iš 63, h) iš 72 ir i) iš 81.

11. Padauginę 37 iš 3 ir jų kartotinių, gauname labai įdomius skaičius: 111, 222, 333, 444, 555, 666, 777 ir t.t.

12. Šitaip reikia surašyti skaičius nuo 1 iki 9:

4	3	8
9	5	1
2	7	6

13. Šitaip surašyti skaičius nuo 1 iki 25:

11	4	17	10	23
24	12	5	18	6
7	25	13	1	19
20	8	21	14	2
3	16	9	22	15

ATSAKYMAI Į NR. 5 KLAUSIMUS

1. Ažuolo vaisiai vadinami gilėmis. Lietuvoje iš jų darydavo kavą.

2. Ažuolo lapai karpyti.

3. Jaunų azuolų lapai išbūva nenukritę per žiemą. Tik, žinoma, jie nežaliuoja, o yra pageltę. Žiemos vėjai pamažu juos nudrasko.

4. Ažuolo mediena yra labai kieta.

5. Gražų azuolų parką turi Kauno miestas.

6. Panašūs į briedžius laukiniai gyvuliai yra elniai. Jie gyvena šiaurėje.

7. Briedžio nagos yra skeltos, jo kojos panašios į karvės kojas.

8. Briedžiai minta žolę, bet labiausiai mėgsta jaunus medžių ūgius.

9. Briedis ginas pirmutinėmis kojomis, o kartais ir ragais.

Linksmiau

Vienas pirklys iš Anglijos nuvyko į Afriką. Nuvykęs vieton, jis pasiuntė savo žmonai telegramą. Bet paštininkas netyčia ją nunešė kitai tokia pat pavarde moteriai, kurios vyras neseniai buvo miręs. Našlė perskaitė telegramą: “Atvykau laimingai. Baisiai karšta. Tavo vyras”. Nusigando moteris ir suriko: “O tu, Dievulėliau, tai telegrama iš pragaro”.

Jonas: Eikš Petrai, padėsi man duobę iškasti.

Petras: Negaliu. Mokytojas kartą aiškiai mums pasakė: nekask duobės kitam, pats įkrisi.

*

Mama: (Mušdama sūnelį) Ty-lėk, būgne, o tai dar daugiau gausi už savo išdykavimą!

Vaikas: (Verkdamas) Kaip gi gali norėti, kad mušamas būgnas tylėtų.

